C/2024/6818

29.11.2024

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 21. října 2024

k hospodářské a rozpočtové politice, politice zaměstnanosti a strukturální politice Chorvatska

(C/2024/6818)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([2]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „nástroj“). Nástroj poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik pomáhá nástroj dosáhnout hospodářského a sociálního oživení a provést udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(2) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([3]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To by pomohlo dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vedlo by k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Chorvatsko doplnilo do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Dne 16. března 2023 vydala Komise sdělení nazvané „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“ s cílem poskytnout informace pro účely politického rozhodování a vytvořit rámcové podmínky pro zvýšení růstu. Podle uvedeného sdělení stojí konkurenceschopnost na devíti vzájemně se posilujících faktorech. Těmito faktory jsou mimo jiné přístup k soukromému kapitálu, výzkum a inovace, vzdělávání a dovednosti a fungující jednotný trh, které představují zásadní politické priority, aby reformy a investice mohly řešit současné výzvy v oblasti produktivity a budovat dlouhodobou konkurenceschopnost Unie a jejích členských států. Dne 14. února 2024 vydala Komise sdělení nazvané „Výroční zpráva o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2024“. Uvedené sdělení podrobně popisuje silné stránky a výzvy evropského jednotného trhu v oblasti konkurenceschopnosti a sleduje vývoj v uplynulém roce pomocí určených devíti faktorů konkurenceschopnosti.

(4) Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2024, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2024. Priority roční analýzy udržitelného růstu 2024 soustředěné kolem čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti potvrdila 22. března 2024 Evropská rada. Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ([4]) také zprávu mechanismu varování 2024, ve které není Chorvatsko uvedeno mezi členskými státy, jež mohou být postiženy nerovnováhami nebo u nichž takové postižení může hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Téhož dne Komise rovněž přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Chorvatska na rok 2024. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2024, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([5]) (dále jen „doporučení týkající se eurozóny z roku 2024“) dne 12. dubna 2024 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 11. března 2024.

(5) Dne 30. dubna 2024 vstoupil v platnost nový rámec správy ekonomických záležitostí Unie. Zmiňovaný rámec zahrnuje nové nařízení (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu, pozměněné nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ([6]) o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku a pozměněnou směrnici Rady 2011/85/EU ([7]) o požadavcích na rozpočtové rámce členských států. Cílem nového rámce správy ekonomických záležitostí je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a bránit nadměrným schodkům veřejných financí. Nový rámec správy ekonomických záležitostí rovněž prosazuje odpovědnost členských států, více se zaměřuje na střednědobý horizont a stanoví rovněž účinnější a soudržnější vymáhání. Každý členský stát má Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán. Národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahuje fiskální, reformní a investiční závazky členského státu na plánovací období čtyř nebo pěti let v závislosti na řádné délce volebního období zákonodárce v daném státě. Dráha čistých výdajů ([8]) v národním střednědobém fiskálně-strukturálním plánu má být v souladu s požadavky nařízení (EU) 2024/1263 včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v nařízení (EU) 2024/1263, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky. Aby se podpořila příprava těchto národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánů, zveřejnila Komise dne 21. června 2024 pokyny k informacím, které mají členské státy uvést ve svých národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánech a ve svých výročních zprávách o pokroku. V souladu s články 5 a 36 nařízení (EU) 2024/1263 předala Komise členským státům referenční trajektorie a případně technické informace. Členské státy mají předložit své národní střednědobé fiskálně-strukturální plány do 20. září 2024 s výjimkou případů, kdy se členský stát a Komise dohodnou

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Doporučení Rady (EU) ze dne 12. dubna 2024 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: čistými výdaji se rozumí veřejné výdaje očištěné o: i) úrokové výdaje, ii) diskreční opatření na straně příjmů, iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

na přiměřeném prodloužení této lhůty. V souladu s vnitrostátními právními rámci mohou členské státy projednat své návrhy střednědobých plánů se svými vnitrostátními parlamenty, mohou požádat nezávislé fiskální instituce o vydání stanoviska a mohou vést konzultace se sociálními partnery a dalšími vnitrostátními zúčastněnými stranami.

(6) V roce 2024 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním nástroje. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020, 2022 a 2023 zůstávají stejně relevantní pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

(7) Dne 14. května 2021 předložilo Chorvatsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 28. července 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Chorvatska ([9]), které bylo dne 8. prosince 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([10]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, v němž se stanoví, že Chorvatsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

(8) Dne 19. června 2024 zveřejnila Komise zprávu o Chorvatsku pro rok 2024. Posoudila pokrok, který Chorvatsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2023, a zhodnotila, jak Chorvatsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Chorvatsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Chorvatska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(9) Podle údajů potvrzených Eurostatem se saldo veřejných financí Chorvatska snížilo z přebytku ve výši 0,1 % HDP v roce 2022 na schodek ve výši 0,7 % v roce 2023, zatímco veřejný dluh klesl z 67,8 % HDP na konci roku 2022 na 63,0 % na konci roku 2023.

(10) Dne 12. července 2022 doporučila Rada ([11]) Chorvatsku přijmout opatření, kterými by v roce 2023 zajistilo, aby byl růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky ([12]), a bralo přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Chorvatsku bylo doporučeno, aby se připravilo na přizpůsobování běžných výdajů vyvíjející se situaci. Chorvatsku bylo též doporučeno rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím nástroje a dalších fondů Unie. Podle odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([13]) v roce 2023 v kontextu vysoké inflace expanzivní a činilo 3,0 % HDP. Příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky v roce 2023 měl expanzivní povahu a činil 1,3 % HDP. Do této hodnoty jsou zahrnuty zvýšené náklady na cílená mimořádná podpůrná opatření pro domácnosti a podniky, které jsou nejzranitelnější vůči

([9]) ST 10687/21 INIT; ST 10687/21 ADD 1.

([10]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 28. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Chorvatska (ST 15834/23 INIT, ST 15834/23 ADD 1 REV 1).

([11]) Doporučení Rady ze dne 12. července 2022 k národnímu programu reforem Chorvatska a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Chorvatska z roku 2022, Úř. věst. C 334, 1.9.2022, s. 88.

([12]) Podle prognózy Komise z jara 2024 se střednědobý růst potenciálního produktu Chorvatska v roce 2023, s jehož pomocí se měří nastavení fiskální politiky, na základě desetileté průměrné míry reálného potenciálního růstu a deflátoru HDP na rok 2023 odhaduje na 11,6 % v nominálním vyjádření.

([13]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit hospodářský impuls vyplývající z fiskálních politik, a to jak politik financovaných z vnitrostátních zdrojů, tak těch, které jsou financovány z rozpočtu Unie. Nastavení fiskální politiky se poměřuje jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů bez započtení diskrečních opatření na straně příjmů (a bez dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19), a to se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci nástroje a z dalších fondů Unie. Je-li znaménko tohoto ukazatele záporné, je fiskální politika expanzivní, je-li kladné, je fiskální politika restriktivní.

prudkým nárůstům cen energií, a to o 0,1 % HDP. Tento expanzivní příspěvek čistých primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 je proto pouze z části způsoben cílenou mimořádnou podporou domácností a podniků, které jsou nejvíce ohroženy prudkým nárůstem cen energií. Expanzivní růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez započtení diskrečních opatření na straně příjmů) byl rovněž způsoben necílenými mimořádnými opatřeními v oblasti energetiky a trvalým růstem mezd ve veřejném sektoru a sociálních dávek. Růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 nebyl v souladu s doporučením Rady ze dne 12. července 2022. Výdaje financované z grantů v rámci nástroje a z dalších fondů Unie v roce 2023 činily 3,4 % HDP. Vnitrostátně financované investice činily v roce 2023 3,6 % HDP, což představovalo nárůst o 1,4 procentního bodu oproti roku 2022. Další investice Chorvatsko financovalo z nástroje a dalších fondů Unie. Chorvatsko financovalo veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti, jako je energetická renovace budov, výroba biopaliv a vodíku, vodohospodářská a kanalizační infrastruktura, elektrizační a plynárenská infrastruktura, digitalizace veřejné správy, investice do digitální diagnostiky a vybavení v nemocnicích a podpora zelené a digitální transformace podnikatelského sektoru. Tyto veřejné investice jsou částečně financovány z nástroje a dalších fondů Unie.

(11) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá, že reálný HDP vzroste v roce 2024 o 3,3 % a v roce 2025 o 2,9 % a že inflace měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (HISC) dosáhne v roce 2024 hodnoty 3,5 % a v roce 2025 pak 2,2 %.

(12) Dále tato prognóza předpokládá v roce 2024 schodek veřejných financí ve výši 2,6 % HDP, přičemž poměr veřejného dluhu k HDP by měl na konci roku 2024 poklesnout na 59,5 %. Zvýšení schodku v roce 2024 odráží především další nárůst výdajů v důsledku nové reformy mezd ve veřejném sektoru, další zvýšení důchodů a sociální pomoci a vysoký nárůst investic financovaných z vnitrostátních zdrojů. Snížení poměru veřejného dluhu k HDP v roce 2024 navzdory expanzivnímu nastavení fiskální politiky je způsobeno účinkem stále silného růstu HDP jako jmenovatele a vnitřní dynamikou dluhu snižující dluh. Ta zahrnuje částečné použití rezerv z vkladů na splacení části dluhu v roce 2024 (poté, co byly v roce 2023 vykázány vyšší vklady z důvodu předfinancování části budoucích splátek dluhu) a účetní transakce podle metodiky evropského systému účtů v návaznosti na dodávku vojenských letounů, které byly uhrazeny v předchozích letech. Podle odhadů Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2024 expanzivní povahu a bude činit 1,2 % HDP.

(13) Výdaje ve výši 1,2 % HDP budou v roce 2024 podle prognózy Komise z jara 2024 financovány prostřednictvím nevratné podpory („grantů“) v rámci nástroje, oproti 0,7 % HDP v roce 2023. Výdaje financované z grantů nástroje umožní vysoce kvalitní investice a reformy zvyšující produktivitu, aniž by to mělo přímý dopad na saldo veřejných financí nebo veřejný dluh Chorvatska. Výdaje ve výši 0,3 % HDP budou v roce 2024 podle prognózy Komise z jara 2024 zajištěny půjčkami v rámci nástroje, oproti 0,1 % HDP v roce 2023.

(14) Dne 14. července 2023 Rada Chorvatsku doporučila ([14]) zajistit obezřetnou fiskální politiku, zejména omezením nominálního růstu čistých primárních výdajů ([15]) financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2024 na nejvýše 5,1 %. Při plnění svých rozpočtů na rok 2023 a přípravě návrhů rozpočtových plánů na rok 2024 byly členské státy vyzvány, aby zohlednily skutečnost, že Komise navrhne Radě zahájení postupů při nadměrném schodku, a to na základě schodku zjištěného podle údajů o plnění rozpočtu za rok 2023. Podle prognózy Komise z jara 2024 by se čisté primární výdaje Chorvatska financované z vnitrostátních zdrojů měly v roce 2024 zvýšit o 14,4 %, což je více než doporučená maximální míra růstu. Toto překročení doporučeného maximálního tempa růstu čistých primárních výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů odpovídá 3,6 % HDP v roce 2024. Existuje tedy riziko nesouladu s tím, co doporučila Rada.

(15) Rada Chorvatsku rovněž doporučila, aby v letech 2023 a 2024 co nejdříve ukončilo mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky a použilo související úspory ke snížení schodku veřejných financí. Rada dále doporučila, aby Chorvatsko v případě, že by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, zajistilo, že se tato podpůrná opatření zaměří na ochranu zranitelných domácností a podniků, budou fiskálně dostupná a zachovají stimuly k úsporám energií. Podle prognózy Komise z jara 2024 se výše čistých rozpočtových nákladů ([16]) na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky v roce 2023 odhaduje na 1,9 % HDP, přičemž v roce 2024 by

([14]) Doporučení Rady ze dne 14. července 2023 k národnímu programu reforem Chorvatska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Chorvatska z roku 2023, Úř. věst. C 312, 1.9.2023, s. 97.

([15]) Čisté primární výdaje jsou definovány jako výdaje financované z vnitrostátních zdrojů očištěné o i) diskreční opatření na straně příjmů, ii) úrokové výdaje, iii) cyklické výdaje související s nezaměstnaností a iv) jednorázová a jiná dočasná opatření.

([16]) Tento údaj představuje výši ročních rozpočtových nákladů na daná opatření, na straně příjmů i výdajů a v příslušných případech po očištění o příjmy z daní z neočekávaných zisků dodavatelů energie.

měla činit 0,6 % a v roce 2025 pak 0,0 %. Zejména opatření na zastropování cen elektřiny a plynu zůstanou dle předpokladu platná do konce září 2024. Pokud by související úspory byly využity ke snížení schodku veřejných financí, jak doporučila Rada, uvedené projekce by v roce 2024 znamenaly fiskální korekci ve výši 1,3 % HDP, přičemž příspěvek čistých primárních výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů ([17]) k nastavení fiskální politiky bude mít v daném roce expanzivní povahu a bude činit 2,2 % HDP. Nepředpokládá se, že mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky budou v letech 2023 a 2024 co nejdříve zrušena. Existuje tedy riziko nesouladu s tím, co doporučila Rada. Navíc se nepředpokládá, že související úspory budou plně využity ke snížení schodku veřejných financí. Existuje tudíž riziko, že ani toto nebude v souladu s doporučením Rady. Rozpočtové náklady na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky zaměřená na ochranu zranitelných domácností a podniků jsou pro rok 2024 odhadovány na 0,1 % HDP (v roce 2023 na 0,4 %), přičemž u jejich části ve výši 0,1 % HDP je zachováván cenový signál ke snížení poptávky po energii a ke zvýšení energetické účinnosti (0,3 % v roce 2023).

(16) Rada Chorvatsku rovněž doporučila zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů v rámci nástroje a dalších fondů Unie, především za účelem podpory zelené a digitální transformace. Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá, že veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů vzrostou z 3,6 % HDP v roce 2023 na 4,5 % HDP v roce 2024. To je v souladu s tím, co doporučila Rada. Veřejné výdaje financované z příjmů z fondů Unie, včetně grantů v rámci nástroje, by měly podle očekávání klesnout z 3,4 % HDP v roce 2023 na 2,3 % HDP v roce 2024. Tento pokles je způsoben koncem programového období 2014–2020 u strukturálních fondů Unie, pro něž byly prostředky k dispozici až do roku 2023.

(17) Jarní prognóza Komise z roku 2024 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, nedojde-li k jejich změně, v roce 2025 schodek veřejných financí ve výši 2,6 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 snížit na 59,1 %.

(18) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení Rady (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro Chorvatsko nebo jejich významnou část. Pro podporu dlouhodobé konkurenceschopnosti Chorvatska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro současné zajištění sociální spravedlnosti je v tomto napjatém časovém rámci nezbytné, aby byl plán pro oživení a odolnost včetně kapitoly REPowerEU prováděn rychle a účinně. Ke splnění závazků uvedených v plánu pro oživení a odolnost do srpna 2026 je nezbytné, aby Chorvatsko pokračovalo v provádění reforem a urychlilo investice tím, že bude řešit relevantní výzvy a zároveň zajistí silnou správní kapacitu. V důsledku vysoké koncentrace investic ke konci období provádění plánu pro oživení a odolnost by se mohly objevit problémy s absorpcí. Udržování dostatečně silné úrovně koordinace mezi různými úrovněmi správy by tato rizika snížilo, protože by zajistilo efektivní správu a usnadnilo včasnou realizaci projektů. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(19) V rámci přezkumu programů politiky soudržnosti v polovině období musí Chorvatsko v souladu s článkem 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ([18]) do března 2025 všechny programy, na něž je poskytována podpora z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Evropského sociálního fondu plus (ESF+), Fondu soudržnosti a Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), přezkoumat, mimo jiné s přihlédnutím k výzvám uvedeným v doporučení pro Chorvatsko z roku 2024, jakož i k vnitrostátním plánům v oblasti energetiky a klimatu. Tento přezkum tvoří základ pro konečné přidělení finančních prostředků Unie zahrnutých v jednotlivých programech. Chorvatsko sice dosáhlo pokroku v provádění programů politiky soudržnosti a evropského pilíře sociálních práv, ale problémy přetrvávají a stále existují značné regionální rozdíly mezi hlavním městem a zbytkem Chorvatska, pokud jde o produktivitu práce, úroveň investic a zaměstnanost. Zásadní význam má urychlení provádění programů politiky soudržnosti společně s posílením správní kapacity na všech úrovních veřejné správy.

([17]) Tento příspěvek se měří změnou primárních výdajů vládních institucí, po očištění o i) inkrementální rozpočtový dopad diskrečních opatření na straně příjmů, ii) jednorázová opatření, iii) cyklické výdaje související s nezaměstnaností a iv) výdaje financované z nevratné podpory (grantů) v rámci nástroje a dalších fondů Unie, ve vztahu ke střednědobému (desetiletému) průměrnému potenciálnímu nominálnímu růstu HDP, vyjádřenou v poměru k nominálnímu HDP.

([18]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

Priority schválené v programech jsou i nadále relevantní. Kromě opatření v oblasti správní kapacity je důležité urychleně realizovat investice do výzkumu a vývoje mimo region hlavního města. Je také nutné usnadnit přechod na klimaticky neutrální hospodářství prováděním územních plánů spravedlivé transformace, řešením energetické chudoby a vytvářením energetických komunit. Prioritou i nadále zůstává zlepšení sběru odpadů a nakládání s nimi. Je nezbytné podporovat aktivní politiky trhu práce, prohlubování dovedností a změny kvalifikace s ohledem na individuální vzdělávací účty, podporovat deinstitucionalizaci a investovat do přiměřených a cenově dostupných komunitních sociálních služeb. Chorvatsko by mohlo využít iniciativu Platformy strategických technologií pro Evropu zřízenou nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ([19]) ke změně své konkurenceschopnosti prostřednictvím investic do digitálních technologií a hlubokých inovací, čistých technologií a technologií účinně využívajících zdroje, biotechnologií a výroby léčiv.

(20) Kromě hospodářských a sociálních problémů, které řeší plán pro oživení a odolnost a další fondy Unie, čelí Chorvatsko několika dalším problémům v souvislosti s přístupem k různým zdrojům financování a podporou kapitálových trhů, nesouladem mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi na trhu práce a roztříštěností veřejných institucí, které provádějí výzkum, vývoj a inovace.

(21) Nebankovní financování v Chorvatsku je i nadále nedostatečně rozvinuté. Kapitalizace akciového trhu a úroveň emisí dluhových a kapitálových nástrojů výrazně zaostávají za průměrem Unie. Aktivity na trhu soukromého a rizikového kapitálu vykazují omezené pozitivní trendy. Nízká důvěra v alternativní zdroje financování a jejich nedostatečná atraktivita představují další překážku přesunu soukromých úspor na kapitálový trh a rozvoje trhu s cennými papíry. V rámci plánu pro oživení a odolnost vytváří Chorvatsko strategický rámec s cílem stimulovat investice, povzbudit účast na trhu, zejména drobných investorů, a motivovat k lepší likviditě. V tomto ohledu lze konkurenceschopnější investiční prostředí podpořit zvýšením schopnosti inovativních malých a středních podniků dosáhnout připravenosti pro uvedení na trh a přilákat investory. Na základě nedávné úspěšné emise státních dluhopisů a pokladničních poukázek pro drobné investory by dále posílila úlohu tržního financování dodatečná opatření, která usnadňují přímou účast drobných investorů na trzích dluhopisů a akcií a řeší překážky pro investory související s daněmi.

(22) Pozitivní trendy na chorvatském trhu práce pokračují, avšak přetrvává zde nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. Takový nesoulad zhoršuje nedostatek pracovních sil a zároveň omezuje růst produktivity. Nedostatek pracovních sil se projevuje zejména ve stavebnictví, cestovním ruchu a v některých oblastech průmyslu. Míra zaměstnanosti je i přes dosažená zlepšení stále nízká, zejména u pracovníků s nízkou kvalifikací a mladých pracovníků. Omezená dostupnost zařízení předškolního vzdělávání a péče a odpovídající deinstitucionalizované dlouhodobé péče brání účasti na trhu práce, zejména v případě žen. To zvyšuje nedostatek pracovních sil a brání plnému využití domácí pracovní síly za situace nepříznivého demografického vývoje. Nedostatek učitelů fyziky a matematiky ovlivňuje základní dovednosti a výsledky Programu OECD pro mezinárodní hodnocení žáků a brání získávání pokročilejších dovedností, zlepšování míry dosaženého terciárního vzdělání (která patří k nejnižším v Unii), zvyšování počtu studentů v přírodovědných, technologických, inženýrských a matematických oborech (STEM) a inovační schopnosti hospodářství. Účast na programech vzdělávání dospělých je velmi omezená. V důsledku toho považují podniky dostupnost kvalifikovaných pracovníků za jednu z hlavních překážek investic. Chorvatsko provádí investice a reformy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, mimo jiné v rámci programů plánu pro oživení a odolnost a politiky soudržnosti, s cílem zlepšit nabídku kvalifikovaných pracovníků a sladit programy s potřebami trhu práce. Existuje však potřeba i prostor zintenzivnit toto úsilí úpravou stávajících opatření a zavedením individuálních vzdělávacích účtů, aby se vzdělávání dospělých stalo atraktivnějším a dostupnějším, a to i pro neaktivní obyvatelstvo v produktivním věku a zahraniční pracovníky. Zvýšené úsilí je třeba věnovat také rozvoji dovedností nezbytných pro urychlení přechodu na oběhové hospodářství, a to jak v rámci vzdělávacího systému, tak na trhu práce.

(23) Výkonnost Chorvatska v oblasti výzkumu a inovací vykazuje i nadále pozitivní trendy. Dalšímu pokroku však do jisté míry brání značně roztříštěné prostředí veřejných institucí pro výzkum, vývoj a inovace mezi veřejnými výzkumnými institucemi a fakultami v rámci univerzit. Velký počet a roztříštěnost těchto institucí brání zejména efektivitě a omezuje prostor pro spolupráci a předávání znalostí, a to i mezi podniky a akademickou obcí.

([19]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ze dne 29. února 2024, kterým se zřizuje Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) a mění směrnice 2003/87/ES a nařízení (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 a (EU) 2021/241 (Úř. věst. L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

Chorvatsko provádí reformy v rámci plánu pro oživení a odolnost s cílem snížit počet veřejných výzkumných institucí. Bylo by však prospěšné zvýšit rozsah, ambice i tempo provádění těchto snah. Navzdory setrvalému pokroku podíl výdajů podniků na výzkum a vývoj a využívání inovačních programů ze strany podniků navíc i nadále zůstává výrazně pod průměrem Unie, což vede k celkovému poklesu výkonnosti.

(24) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2024 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se eurozóny z roku 2024, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. K provedení prvního, druhého, třetího a čtvrtého doporučení obsažených v doporučení týkajícím se eurozóny z roku 2024 přispívají v případě Chorvatska doporučení č. 1, 2 a 3.

DOPORUČUJE Chorvatsku v období 2024–2025:

1. Včas předložit střednědobý fiskálně-strukturální plán. V souladu s požadavky reformovaného Paktu o stabilitě a růstu omezit růst čistých výdajů ([20]) v roce 2025 na míru, která je v souladu mimo jiné se zachováním schodku veřejných financí pod referenční hodnotou 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě a udržením veřejného dluhu na obezřetné úrovni ve střednědobém horizontu.

2. Posílit správní kapacitu pro správu finančních prostředků Unie, urychlit investice a udržet tempo provádění reforem. Řešit relevantní výzvy, a tím umožnit průběžnou, rychlou a účinnou realizaci plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU, která zajistí dokončení reforem a investic do srpna 2026. Urychlit provádění programů v rámci politiky soudržnosti. V souvislosti s přezkumem těchto programů v polovině období se nadále zaměřovat na dohodnuté priority a zároveň zvážit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti, které nabízí Platforma strategických technologií pro Evropu.

3. Pro posílení konkurenceschopnosti: a) zlepšit přístup k různým zdrojům financování a podpořit kapitálové trhy dalším usnadněním účasti drobných investorů na trhu s dluhopisy, řešením překážek pro kotaci a posílením správy a řízení společností s cílem zvýšit atraktivitu akciového trhu; b) snížit nedostatek pracovních sil a kvalifikovaných pracovníků posílením základních dovedností, podporou prohlubování dovedností a změn kvalifikace a zlepšením přístupu k formální domácí a komunitní dlouhodobé péči; a c) řešit roztříštěnost veřejných institucí, které provádějí činnosti v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, zajištěním komplexního a závazného přístupu ke slučování různých podpůrných funkcí, posílením finančních pobídek pro slučování a zajištěním podpory příslušných strategických cílů v rámci dohod o plánovaných výsledcích mezi ministerstvem vědy, školství a mládeže veřejnými výzkumnými institucemi a vysokoškolskými institucemi.

V Lucemburku dne 21. října 2024.

Za Radu

předseda

NAGY I.

([20]) Podle čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263 se „čistými výdaji“ rozumí veřejné výdaje očištěné o úrokové výdaje, diskreční opatření na straně příjmů, výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a jednorázová a jiná dočasná opatření.